

תלפנים

מתוך ספר שיצא לאור

הלכה למעשה

שבועות

מדריך הלכתי
לאור פסקי רבותינו נשיאנו
ומנהגי חב"ד

פתח דבר

שמחים אנו להגיש בזה, בפני קהל אנ"ש חסידי חב"ד הצמאים ל'דבר ה' זו הלכה', את הקובץ 'הלכה למעשה' - **שבועות**, אשר הינו תדפיס מתוך ספר שייצא לאור אי"ה, ויכלול את הלכות ומנהגי ימי ספירת העומר, ראש חודש, יום טוב, חג השבועות, בין המצרים ודנים הקשורים לימי הקיץ.

קובץ זה בא כהמשך לספר 'הלכה למעשה' - פסח' שיצא לקראת פסח בשנה זו. התגובות הנלהבות שהגיעו למחלקת ההוצאה לאור ולרבני המכון, העידו כאלף עדים על התועלת עצומה שבאה בעקבות הוצאת הספר הראשון של סדרת המועדים. היענות הציבור והביקוש הגדול שהתעורר לרכישת הספר, הוסיפו ונתנו כח להמשיך במלאכת הקודש לתועלת הציבור כולו.

בטוחים אנו שגם קובץ זה והספר שייצא לאחר מכן בעז"ה - יתקבלו בשמחה בתוככי רבבות חסידי חב"ד שבכל העולם כולו וינחו אותם את 'המעשה אשר יעשון', על מנת לחוג את 'זמן מתן תורתנו' כדת וכדין, כפי ההלכה הצרופה ומנהגי חב"ד ועל פי הוראותיהם של רבותינו נשיאנו.

חג השבועות ידוע כחג אשר הלכותיו מועטות ביחס לשאר החגים אשר פרטים רבים בהלכותיהם. למרות כל זאת, בעקבות השאלות הרבות המופנות לרבני המכון - התוודענו לעניינים רבים הדורשים הבהרה וביורור גם בחג זה. בקובץ זה ניתן המענה לדברים הדורשים הכרעה בכל הסוגיות ההלכתיות של 'זמן מתן תורתנו'.

עבודת הכתיבה והעריכה של נעשתה בהכוונתם ובהדרכתם של כמה מרבני המכון, אשר במהלך הכתיבה אף דנו וליבנו נושאים רבים,

בכדי שיתאפשר להגישם בספר זה עם הכרעה ברורה ומעשית. בסיום מלאכת הכתיבה עברו ביסודיות בהגהה מדוקדקת ע"י הרב מיכאל אבישיד, הרב משה קורנוויץ והרב חיים קיז'נר.

*

'כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשנייה' סמוכים ובטוחים אנו, אשר כשם שנתעוררו אנ"ש לאלפיהם בפרסום הספר הראשון 'הלכה למעשה - פסח' כן יתעוררו בפרסום קובץ זה. הצימאון האדיר והרצון העז לקיים את 'דבר ה' זו הלכה' מראים אשר 'לב ישראל ער הוא' וכל אחד רוצה לקיים את ההלכה כתיקנה ובהידורה. ברור הדבר, אשר לימוד ההלכות הללו, גורם נחת רב לכ"ק אד"ש מלך המשיח, ומורו את התגלותו, אשר אז 'תורה חדשה מאיתי תצא' ו'חידוש תורה מאיתי תצא' הן בהלכות התורה והן בטעמי וסודות התורה - אשר בעז"ה עינינו תחזינה כל זאת, עוד בחג שבועות זה, בבית המקדש השלישי תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ימי ההכנה לחג השבועות, ה'תשע"ח

מכון הלכה חב"ד

לשכת ההלכה:
 סמס לרב: 055-7081737
 קו לרב: 077-2251770
 אתר: smslarav.co.il

יו"ל ע"י מחלקת ההו"ל של
מכון הלכה חב"ד (ע"ר)
 הערות והארות ניתן לשלוח למייל:
 mhalachachabad@gmail.com

תוכן ענינים

ימי ספירת העומר

- פרק א** הלכות ספירת העומר.....
- הספירה / נשים / קטן / אונן / זמנה / ספירה בציבור / שכח לספור / עשיית מלאכה קודם הספירה / אכילה קודם הספירה / הסופר שלא בכוונה / הטועה בספירה / העובר ממדינה למדינה והחוצה את קו התאריך
- פרק ב** דיני ימי הספירה.....
- מנהגי ימי ספירת העומר / דינים הנוהגים בימי הספירה / מנהגי אבלות / ענייני שמחה
- פרק ג** פסח שני ול"ג בעומר.....
- פסח שני / ל"ג בעומר

הכנה לחג השבועות

- פרק ד** הלכות ראש חודש.....
- אמירת תהילים ב'שבת מברכים' / ברכת החודש / יעלה ויבוא / אמירת הלל / קריאת התורה / ראש חודש שחל בשבת / עשיית מלאכה / תספורת ונטילת צפרניים / אמירת תחנון ותענית / סעודת ראש חודש / מנהגי ראש חודש / קידוש לבנה / זמנה / ראיית הלבנה / ההנהגה בעת הברכה
- פרק ה** ימי ההכנה לחג השבועות.....7
- הכנות לחג / שבת אחדות / ראש חודש סיון / שלושת ימי ההגבלה - ג' סיון
- פרק ו** ערב חג השבועות.....11
- הנהגות היום / הכנה לחג
- פרק ז** עירוב תבשילין.....
- זמן העירוב / סדר עירוב תבשילין / דינים שונים

חג השבועות

- פרק ח** הדלקת נרות, מעריב..... 13
סדר הדלקת נרות / זמן ההדלקה / תפילת מעריב
- פרק ט** ליל חג השבועות..... 16
סעודת יום טוב / תיקון ליל שבועות / זמן הלימוד / הלימוד / ההנהגה בעת אמירת התיקון / טבילה קודם עלות השחר / ההנהגה בזמן עלות השחר / ברכות השחר / איסור אכילה / קריאת שמע של שחרית
- פרק י** יום חג השבועות..... 27
הכנה לתפלה / תפילת שחרית / קריאת התורה / הזכרת נשמות / תפילת מוסף / מגילת רות / סעודת יום טוב / סעודה חלבית / שיעור האכילה / ברכה על מיני מזונות / הפרדה בין אכילת החלב לבשר או דגים / סעודה בשרית / תפילת מנחה / התועדות / מוצאי יום טוב
- פרק יא** יום ב' דחג השבועות - בחו"ל.....
- פרק יב** שבועות שחל בשבת.....
- פרק יג** מבצע עשרת הדברות..... 38
קריאת עשרת הדברות / מניין מיוחד לקריאת התורה
- פרק יד** ימי התשלומין..... 40
אסרו חג - "יום טבוח" / תחנון / כינוס תורה
- פרק טו** דיני יום טוב..... 42
הכנות לחג / הדלקת נרות יום טוב / בישול / עישון / ברירה / טחינת וסחיטת מאכלים / מוקצה ונולד / אמירה לנכרי / רחיצה, בישום ואיפור
- פרק טז** מהלכות בשר וחלב.....
בישול או אפיית מאכל פרווה, בסיר או תנור בשרי / שימוש בכלים בשריים או פרווה עבור מאכלים חלביים / הפרדה בין בשר לחלב
- פרק יז** תאריכים חסידיים..... 41
ט"ו סיון / כ"ח סיון

פרק ה ימי ההכנה לחג השבועות

הכנות לחג

- א. כ"ק אד"ש עורר כמה פעמים, אשר בימים קודם החג יברכו איש את רעהו בברכת "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות"¹.
- ב. יש לארגן 'כינוסים' של אנשים, של נשים, ובפרט של ילדי ישראל, 'צבאות ה', בקשר ל'זמן מתן תורתנו', לפני חג השבועות. וראוי אשר בכינוסים אלו יעוררו ויפרסמו על כך, שכל ילדי ישראל יגיעו לשמוע את עשרת הדברות בחג השבועות. וכן, להמשיך את הכינוסים ב"חג השבועות" עצמו, וכן לאחרי החג, בימי התשלומין².
- ג. יש לדאוג שלכל יהודי יהיה את כל הדרוש עבור צרכי החג ובהרחבה³. ובפרט בחג השבועות, שהחיוב לאכול ולשמוח בו, גדול יותר מבכל יו"ט. וטעם הדבר הוא, כדי להראות שנוח ומקובל לנו יום שניתנה בו התורה⁴.

שבת אחדות

- ד. כ"ק אד"ש עורר על כך וביקש ב'בקשה נפשית' – אשר מכיוון שבימים אלו מודגש ענין האחדות,⁵ לכן יעשו התוועדויות של אחדות

(1) שיחת ש"פ במדבר תשמ"ח.

(2) התוועדויות תשמ"ח ח"ג עמ' 410 ועוד.

(3) התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1536 ואילך.

(4) שר"ע אדה"ז סי' תצד, יח.

(5) החל מהענין שמר"ח סיון היו בני" מול הר סיני, ובכלל החודש השלישי מורה על אחדות, תוכן הקריאה בשבת במדבר הוא על מנין בני" שגם בו מודגש ענין האחדות ועוד.

בשבת ערב ר"ח סיוון, בעלות המנחה⁶. על פי זה נהגו אנ"ש לערוך התוועדויות של אחדות בכל שנה, כהכנה לר"ח סיוון וחג השבועות.

ראש חודש סיוון

ה. מראש חודש סיוון עד י"ב בו, ועד בכלל⁷, אין אומרים תחנון⁸.

ו. מיום זה ואילך, יש להוסיף יותר באהבת ישראל ואחדות ישראל⁹.

ז. כדאי ונכון שיתחילו מיום זה ללמוד את הדרוש הנדפס בתורה אור – ד"ה 'בחודש השלישי' בתחילת פרשת יתרו, ולהמשיכו בימים הבאים, ולהסבירו לכל אחד ואחת ואפילו טף, כל אחד לפי דרגתו¹⁰.

ח. יום המיוחס: מובא בספרים¹¹ שב' בסיון נקרא 'יום המיוחס' או 'יום היחוס', כיוון שביום זה נתחדש היחוס המיוחד של בני ישראל ונאמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹².

6 ש"פ בחוקותי תשמ"ו. 'התוועדויות' תשמ"ו ח"ג עמ' 366. ובהתוועדות באותה שבת עצמה, הוסיף הרבי (בהערה מודגשת בשיחה המוגהת): מובן וגם פשוט – שצריך להיות המשך מתאים לכל זה (ובאופן דמעלין בקודש) לאחרי השבת-קודש – וביתר שאת וביתר עוז במקומות שעדיין לא עשו בכל זה מאיזה סיבה שתהיה" (לקו"ש חכ"ח ע' 239).

7 דהיינו חמשה ימים [ובאה"ק שישה ימים] אחר שבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה. סידור אדה"ז לפני למנצח יענך.

8 שו"ע אדה"ז סי' תצד, ס"כ. סידור אדה"ז.

9 התוועדויות תשמ"ט ח"ג ע' 226. שהרי ביום זה באו כל בני ישראל למדבר סיני כאיש אחד בלב אחד, והתחילה עיקר ההכנה למתן תורה. וראה בעיונים אות י', אודות מעלת הימים הללו.

10 התוועדויות תשמ"ח ע' 380.

11 ראה ספר טעמי המנהגים ע' רנג, וש"נ. וכך רואים בהנהגת כ"ק אד"ש שמשתמש בנוסח זה בשיחותיו הק'

12 שמות יט, ו. ובכמה בשיחות הזכיר הרבי מלך המשיח את גדולי ישראל שהדגישו את מעלת יום זה כלשון המיוחדת הזו, על אף שלא נזכר ע"ז בספרי חסידות. עיין בשיחת ש"פ במדבר תשמ"ז ביאור על שם מיוחד זה.

שלושת ימי ההגבלה - ג' סיון

ט. כ"ק אדמו"ר הרש"ב היה מייקר את הזמן בימים הסמוכים לחג השבועות¹³.

י. לימוד תורה: לימוד התורה הוא ההכנה הראויה לקבלת התורה. ולכן יש להוסיף הן בלימוד הנגלה וגם ובעיקר ע"י לימוד פנימיות התורה¹⁴.

יא. שמחת החג: אחת ממצוות החג היא, "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו'"¹⁵. על כן, חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלווים אליו. לכן צריך קודם החג לקנות לילדיו – מיני מגדנות, ולאשתו – בגדים ותכשיטים כפי ממונו. כדי שיוכל לשמח אותם בחג, על ידי דברים אלו. והיא מצות עשה מהתורה¹⁶.

יב. תספורת: מנהגנו שאין מסתפרים עד ערב שבועות. כשהסתפרו בשלושת ימי הגבלה קודם ערב חג השבועות לא הייתה רוח כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע נוחה מזה¹⁷.

יג. בנוגע לתספורת בליל ערב החג, יש מחמירים שלא להסתפר¹⁸, ובמקום הצורך ניתן להסתפר¹⁹.

13) סה"ש תרצ"א ע' 236.

14) התוועדויות תש"נ ח"ג ע' 252-3 וש"נ ההדגשה המיוחדת שיש בין פנימיות התורה לחג שבועות וע"כ ההכנה צריכה להתבטא גם ובעיקר בלימוד החסידות.

15) דברים טז, יד.

16) שו"ע אדה"ז סימן תקכט סעי' ו"ז. וראה בעיונים אות יא.

17) היום יום ג' סיון.

18) משמעות דברי הביאור הלכה (ד"ה יש נוהגים בסי' תצג) הוא שעד ערב חג נוהגים מנהגי אבלות. והסברא בזה היא, שכל ההיתר להסתפר בערב החג מותר, הוא כחלק מההכנה לחג – שכל זה מתחיל דווקא מערב יו"ט בבוקר.

19) ויש אומרים שזהו אף מלכתחילה ע"פ הנהגת האר"י ז"ל ועוד, שהיו מסתפרים בליל ערב חג. ראה שו"ת שואל ונשאל ח"ב סי' ס'.

יד. כאשר חג השבועות חל ביום ראשון, מסתפרים בערב שבת²⁰ בבוקר²¹.

טו. נישואין: בשנים הראשונות הורה כ"ק אד"ש להחמיר גם לגבי נישואין בשלשת ימי הגבלה, ורק בשנים האחרונות התיר חתונות בשלושת ימי הגבלה²².

טז. מוזיקה: בימים אלו, נוהגים שלא לשמוע מוזיקה, כמו בכל ימי הספירה²³.

---

(20) במורה באצבע סי' ח' ס"ק רכא, מביאו החיד"א וכתב דעתו שיגלה בערב שבת, שלא יכנס לחג כשהוא מנוול, וכן עיקר. מביאם כף החיים סי' תצג ס"ק י"ג, וכ"ה בשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' סה, מביאו דרכי חיים ושלום ס"ק תרכח.

(21) שזהו מדיני 'ערב שבת' החלים בבוקר, ולא מהלילה.
(22) התקשרות גליון תסד. בשו"ת חת"ס או"ח, מקיל בג' ימי הגבלה ג"כ. וראה בעיונים אות יב.

(23) אע"פ שנוהגין להקל בג' ימי הגבלה לערוך חתונות, אין זה היתר גורף לריקודים ומחולות של רשות, וכפי שמובא באליה רבה (סתצ"ג הובא בפמ"ג ובשעה"צ שם), וכל-שכן לפי מנהגנו שנוהגין אבילות עד ערב שבועות.

פרק ו ערב חג השבועות

הנהגות היום

א. כשם שבחג השבועות, אין שליטה כל-כך להצד שכנגד, ולכן הוא זמן המוכשר לעשות הכל לטובת לימוד התורה והעבודה – על דרך זה, הוא בערב חג השבועות²⁴.

ב. טיפולים רפואיים: יש לזהר מלעשות בדיקת או תרומת דם בערב שבועות²⁵ כשאין בהם צורך מייד²⁶. כמו כן, ראוי ונכון להימנע מלקבוע ניתוחים ביום זה, אם ניתן לדחותם ליום אחר²⁷.

ג. קישוט בפרחים: ב-770 וכן בקהילות רבות של אנ"ש, לא נהגו בשטיחת עשבים והעמדת אילנות לכבוד החג²⁸.

---

24) וכן יש להוסיף ביום זה בכל ג' הקווין דתורה, עבודה, וגמילות-חסדים, ובפרט בצדקה – הוספה מיוחדת באופן של "פתיחה חדשה". סה"מ מלוקט ח"ג ד"ה 'אנוכי הוי' אלקיך'.

25) וכשחל שבועות ביום ראשון, אסורים בדברים אלה בערב שבת, עיין בכף החיים סי' תסח סקצ"ח בשם שו"ת מהר"י ברונא סי' קי"א.

26) ראה בעיונים אות יג.

27) שו"ת ציץ אליעזר חי"ב סי' מו. טעם הדבר הוא על פי המובא בשו"ע אדה"ז בסי' תסח סעי' כב "לפי שביום שבועות קודם מתן תורה יצא רוח ששמו טבוח, שאם לא יקבלו ישראל את התורה היה טובח לדמם ובשרם, לפיכך יש סכנה לדורות להקיז דם באותו יום דהיינו בערב שבועות".

28) למרות המובא בשו"ע אדה"ז סי' תצד, יד – טו, שנוהגין לשטוח עשבים בבית הכנסת ובבתים בשבועות זכר לשמחת מתן תורה וכן נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים כדי להזכיר שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם. והובא גם בלוח כולל חב"ד. וכן נהגו בכיהכ"נ בניקולייב.

הכנה לחג

ד. נר נשמה: אין מנהגנו להדליק נר נשמה לפני יו"ט שאומרים בו 'יזכור'²⁹.

ה. הכנת אש לנרות: יש לדאוג להשאיר אש דולקת שיוכלו להעביר אש מאש להכנת מאכלי החג³⁰. ואפשר להשאיר האש מהגז. אלו המשתמשים בהצתה חשמלית ומדליקים את הגז בתוך יו"ט, יזכרו לנתק את החיבור לחשמל לפני יו"ט.

ו. תספורת: מצוה על האדם להסתפר בערב יום טוב שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול³¹, בפרט בערב חג שבועות אחרי שלא הסתפרו כל ימי הספירה³². כמו כן יש ליטול הציפורנים ולהתרחץ³³.

ז. ניתן להסתפר גם אחר חצות היום³⁴.

ח. מקווה: נוהגים לטבול במקוה, כדי להיטהר לכבוד הרגל³⁵.

(29) ע"פ המובא ב'המלך במסיבו' ח"א ע' שכא.

(30) מובא בשו"ע אדה"ז סתק"ב ס"א, אין מוציאים אש ביו"ט מפני שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה וכיון שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט אסור לעשות ביו"ט.

(31) סימן תקכ"ט ס"ב.

(32) ראה סימן רס ס"א, לעניין מי ששערותיו גדולות.

(33) שו"ע אדה"ז סי' תקכט ס"ב.

(34) דלא כבערב פסח, משנה ברורה סי' תקל"א סק"ב.

(35) של"ה ריש מס' שבועות שלו.

פרק ח

הדלקת נרות, מעריב

סדר הדלקת נרות

א. מדליקים את הנרות לפני הברכה כמו בערב שבת³⁶. וצריכים להניח את הגפרור שיכבה מעצמו כמו בעת הדלקת נרות שבת³⁷.

ב. מברכים שתי ברכות: ברכת 'להדליק נר של יום טוב', וברכת 'שהחיינו'.

ג. אם טעתה בברכות ובירכה 'להדליק נר של שבת' אם נזכרה תוך כדי דיבור חוזרת ואומרת "להדליק נר של יו"ט". אם נזכרה לאחר מכן – לא יצאה ידי חובתה, וצריכה לחזור, להדליק ולברך³⁸.

ד. כדאי אשר ילדה המתחילה להדליק נרות, תדליק בפעם הראשונה לכבוד יו"ט, שאז ברכת "שהחיינו" היא גם על התחלת הדלקת נרות³⁹.

זמן ההדלקה

ה. בערב יו"ט צריכים להדליק את הנרות 18 דקות⁴⁰ לפני השקיעה⁴¹, כמו בערב שבת. אם מאיזה סיבה לא הודלקו לפני השקיעה, אפשר

36) שו"ע אדה"ז סי' רסג, ח, משום שלא חילקו בזה ביו"ט לשבת.

37) דכיבוי אסור ביו"ט כמ"ש בשו"ע סי' תקי"ד ס"ה.

38) הליכות ביתה סי' יד סמ"ז. וראה שו"ע אדה"ז תפז ס"א.

39) ספר השיחות תשנ"ח כ"ב ע' 481. הובא בשערי הלכה ומנהג ח"א ע' רסא.

40) בחלק מהלוחות כיום, המנהג הוא להדליק 23 לני השקיעה.

41) כ"כ המט"א סתרכ"ה סל"ג. וע"ש באלף למטה ס"ק נא, ושם סתקצ"ט ס"י. הקדמת הדרישה לטור יו"ד ח"א. וכן פסק הגאון מלובלין ז"ל, וכן הורה הגאון ר' זלמן שמעון דווארקיין ז"ל. וע"ע שו"ת פרי יצחק ח"א ס"ו, קובץ נועם כרך ח ע' ערד ואילך, לקו"ש חכ"ד ע' 297 הע' 69.

להדליקם בלילה קודם הסעודה⁴². כמובן, כשמדליקים אחר השקיעה, יש להדליק את הנר מאש דולקת.

ו. כאשר יו"ט שחל ביום ראשון, ההדלקה צריכה להיות אחר זמן יציאת השבת, וצריכים להדליק הנרות מנר הדולק כבר. קודם ההדלקה תאמר: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"⁴³.

ז. איש המדליק נרות, לא יברך 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות, אלא בקידוש⁴⁴. וכן אישה המקדשת לעצמה, תברך 'שהחיינו' בקידוש⁴⁵.

ח. צדקה: הרגילים בנתינת צדקה בכל יום, יתנו גם בעד היו"ט דחג השבועות⁴⁶. וכשחל יו"ט ביום ראשון, יתנו לפני הדלקת נרות שבת עבור שני הימים, ובחור"ל עבור ג' הימים.

ט. קבלת עול תורה: בליל חג השבועות חייב כל אחד לקבל על עצמו עול התורה. זו צריכה להיות קבלה בלב, וגם קבלה בפה, ויאמר: ריבוננו של עולם, הריני מקבל עלי עול התורה⁴⁷.

י. תהלוכה: כ"ק אד"ש הנהיג שביו"ט הולכים לבקר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כדי להוסיף בשמחת החג, ע"י ההתאחדות עם בני ישראל הנמצאים באותם מקומות. ובפרט ע"י אמירת דברי תורה, אשר "פיקודי ה' ישרים משמחי לב", נגלה דתורה ופנימיות התורה⁴⁸. ותהלוכה זו שייכת במיוחד לחג השבועות⁴⁹.

(42) עיין שו"ת רבבות אפרים ח"א סקפ"ב ד"ה ובספר יוסף אומץ.

(43) מט"א סי' תקצט סעי' י.

(44) לוח כולל חב"ד.

(45) והטעם כמ"ש רבי עקיבא איגר בסי' רס"ג בשם היעב"ץ והחיד"א (בברכי יוסף)

שמקום ברכה זו הוא לא בהדלקת נרות, אלא שכבר נשתרש כמנהג.

(46) ועד"ז בכל עש"ק וערב יו"ט כו' ("הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א לחג

השבועות", נדפסו בלקו"ש חכ"ח ע' 315).

(47) סה"ש תש"ד עמ' 127.

(48) בספר השיחות ה'תנש"א.

(49) לקו"ש ח"ח ע' 252 אשר מאחר שמובא במדרש (קהלת רבה פ"ז, א (ב)), שהלך

הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם, וקאי על מתן תורה, אז גם ההכנה למתן תורה מצד המטה עניינה בהליכה ועד - הליכה כפשוטה. בחור"ל נהוג ללכת לתהלוכה זו בליל

תפילת מעריב

יא. בכל השנה, ניתן להתפלל ערבית, מבעוד יום ולקבל את החג או את השבת, מלפני השקיעה. אמנם בליל חג השבועות ממתינים להתפלל ערבית של חג, רק לאחר 'צאת הכוכבים'.

טעם הדבר הוא, כיוון שהחג הוא ביום ה'חמישים' שאחרי 'ספירת העומר', ואם יתפללו מוקדם ויקבלו את ה'יום טוב' מבעוד יום, נמצא שקיבלו את החג כשעדיין הוא יום ה'ארבעים ותשע', והתורה אמרה "שבע שבתות תמימות תהינה"⁵⁰.

יב. סדר התפילה: שיר המעלות. מעריב לשלש רגלים. וכשחל במוצ"ש אומרים בתפילת שמו"ע 'ותודיענו', (אם טעה בתפילת עמידה, עיין בהערה⁵¹). קדיש שלם. עלינו.

ב' של יו"ט, אבל בא"י נראה ששייך יותר לליל א' של יו"ט, שאז הציבור מרוכז יותר בבתי כנסיות, כפשוטו.

50) שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד ס"ב. יש להדגיש שהלכה זו נוהגת בעיקר בבתי חב"ד או למי שמתפלל בבתי כנסת שלא מאנ"ש, כי מנהג אנ"ש בכל השנה להתפלל תפילת ערבית אחרי צאה"כ.

51) טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול, אם נזכר באמצע ברכה (בין שנזכר בברכה ראשונה של אמצעיות של חול שהיא אתה חונן, ובין שנזכר בשאר ברכות אמצעיות של חול) צריך לגמור כל אותה ברכה ואח"כ מתחיל ברכה אמצעית של יום טוב. טעה והתפלל כל התפלה של חול ולא הזכיר כלל ענין קדושת היום בתפלתו (יעלה ויבוא וכדומה) לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולהתפלל תפלה של חג, אבל אם הזכיר של חג בתוך שמונה-עשרה אע"פ שלא קבע לחג ברכה בפני עצמה יצא ידי חובתו. ואם נזכר קודם שאמר "מודים", אחר שסיים ברכת "המחזיר שכינתו לציון" אומר יעלה ויבוא קודם מודים ויצא. אם התחיל כבר "מודים", אם נזכר לפני שאמר "יהיו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "יהיו לרצון" השני חוזר לראש התפילה של יום טוב.

טעה והתפלל של שבת לא יצא ידי חובתו. ואם נזכר באמצע ברכה אמצעית, או לאחר מכן, פוסק מיד ומתחיל של יום טוב.

פרק ט ליל חג השבועות

ליל שבועות

מסופר בספר הזוהר⁵² שחסידי הראשונים לא היו ישנים בליל חג השבועות והיו עוסקים בתורה, בידעם שלימוד התורה בליל חג השבועות מכין את כנסת ישראל לקבלת התורה באופן היפה ביותר, ובכך מתקשטים הם ככלה קודם החופה. משום כך פשט המנהג להיות נעורים בליל חג השבועות⁵³ ולעסוק בתורה. טעם נוסף נאמר למנהג זה, משום שביום מתן תורה האריכו ישראל בשינה, עד שהיה צריך משה רבנו להעירם לקראת מתן תורה⁵⁴, ובכדי לתקן חטא זה נהוג לעסוק בתורה כל הלילה⁵⁵. והובטחו ע"י רבותינו שהניעור בליל שבועות כל הלילה מובטח לו שיזכה לכתר תורה⁵⁶. סדר התיקון לליל שבועות שהובא ע"י השל"ה הקדוש, מורכב משלושה פסוקים ראשונים ושלושה אחרונים של כל פרשה מפרשיות התורה, וכן שלושה פסוקים ראשונים ואחרונים מכל ספר בנביאים ובכתובים. ועניינים הקשורים לחג השבועות - כגון מעמד הר סיני, מעשה מרכבה, מגילת רות וכיו"ב קוראים בשלימות; אחריהם לומדים משנה ראשונה ואחרונה של כל מסכת; אח"כ באים קטעים מספר יצירה והזוהר; תרי"ג מצוות, וה"אידרא רבא לשבועות⁵⁷. ולמנהגנו מקפידים לומר את כל התיקון⁵⁸ אך ללא נוסחאות ה"יהי רצון" והקדישים⁵⁹.

(52) זח"ג צח, א.

(53) שו"ע אדה"ז סתצ"ד ס"ג.

(54) ראה שמות יט, יז; שהש"ר פ"א, נו.

(55) מג"א סתצ"ד סק"א.

(56) סה"ש תו"ש ע' 3 בשם אדמו"ר האמצעי.

(57) של"ה מסכת שבועות נר מצווה ד.

(58) שיחת ש"פ במדבר ה'תנש"א.

(59) ראה המלך במסיבו ח"א עמ' ריח; ולגבי הקדישים כן נהג הרבי בשנות האבלות

מנהג נוסף רווח בעולם, שלאחר הלימוד בלילה והטבילה מתפללים עם הנץ החמה. וכיוון שהיו ערים כל הלילה, אומרים את ברכות השחר כהודאה על היום החדש, למעט ברכות על נטילת ידיים ו"אלקי, נשמה" שנפסק להלכה שאין לאומרם כשלא ישנים בלילה, שהרי נתקנו לאמרם רק כאשר קמים מן השינה שאז נעשה האדם כ"בריה חדשה"⁶⁰. אלא שלמעשה כותב הרבי שנאמרה הוראה בחשאי בזה, שיש לאמרם גם כשלא ישן⁶¹. כמו כן עורר הרבי על כך שכיוון שהריכוז נחוץ לכוונת התפלה, לכן ראוי לנוח קודם התפלה⁶².

"אקדמות" ו"יציב פתגם"

מנהג עתיק שהוזכר עוד בדברי הראשונים לומר בחג השבעות את פיוט אקדמות - פיוט בלשון ארמי, העוסק בשבחו של ה' בבריאת העולם⁶³ והמלאכים לשרתו, ובבחירת עם ישראל להללו ולשבחו. ובשבחם של ישראל הנרדפים ע"י האומות. פיוט זה משמש כעין "רשות" ופתיחה לקריאת עשרת הדברות, בדומה למתורגמן שהיה בזמן התלמוד. ובעבר היה הנוהג שלאחר פתיחת קריאת התורה של שבועות בפסוק הראשון "בחודש השלישי", קוראים את האקדמות⁶⁴, אלא שכותב אדה"ז שטוב יותר לאמרו לפני תחלת קריאת התורה, כמו כן "יציב פתגם" הנאמר ביום השני של חג השבועות לאחר הפסוק הראשון של ההפטרה, כותב אדה"ז לאמרו קודם תחילת ההפטרה⁶⁵.

אודות מנהג חב"ד שלא לומר "אקדמות"⁶⁶, מעלה אפשרות סבו של הרבי הרב אברהם דוד לאוואוט, שהוא מפני שמנהג זה לא הוזכר

תשכ"ה ותשמ"ח שלא יצא לאמירת הקדישים.

60) טוש"ע ונ"כ ושו"ע אדה"ז (מהדו"ק) או"ח ס"ד סי"ג; שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ג; וראה סידור אדמו"ר ד"ה אם נייעור.

61) אג"ק כ"ק אד"ש ח"ג ע' ד.

62) אג"ק כ"ק אד"ש ח"ג ע' תלד; ולהעיר מלקו"ש ח"ד ע' 1025 ששנתם של ישראל קודם קבלת התורה הייתה אף למעליותא.

63) כלשון ה"כותרת" ל"אקדמות" בסידור אדה"ז.

64) מהרי"ל הלכות שבועות ס"ד; ס' המנהגים קלויזנר סקל"ב.

65) עפ"י הט"ז או"ח ר"ס תצד; שו"ע אדה"ז שם ס"ז.

66) היום יום ו סיון; אג"ק כ"ק אד"ש ח"י"ח ע' תכו; המלך במסיכו ח"א ע' מז, קעא

ואילך.

בגמרא וכן לא בכתבי האריז"ל, ולכן אין הכרעה האם לאמרו; וכיוון שבהילות חב"ד רבים מאריכים בתפלה, כך שכשהקהל אוהז בקריאת התורה הם עדיין בפסוקי דזמרה ונאלצים להמתין עד לאחר הקריאה, לכן בכדי למזער את ההפסקה הארוכה בתפלתם, חוסכים את אמירת האקדמות בכדי לא לעכבם יתר על המידה⁶⁷. לעומת זאת סיפר הרבי באחת ההזדמנויות⁶⁸ ששמע מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שאינו יודע מדוע לא אמרו "אקדמות" בליובאוויטש⁶⁹. והוסיף הרבי ואמר כי יתכן שכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע רצה שיאמרו, אך הוא לא נהג להתערב בענייני ה"גבאות" של בית הכנסת⁷⁰.

אלא שבאחת השיחות ביאר הרבי טעם פנימי השופך אור חדש על מנהגנו שלא לומר "אקדמות" בחג השבועות. הרבי מבאר שכאשר מבינים את הפלאת הענין ד"בריאת העולם וצבאות מעלה" המבואר באריכות ב"אקדמות", הרי שמצד ההתפעלות מגודל האור והקדושה שבאמירת ה"אקדמות", צריכים זהירות מיוחדת שלא לאבד את הענין העיקרי של החג - קבלת התורה מהקב"ה בעצמו. מפני שכשמונחים במשמעותן של התירבות הנאמרות - כפי שדורשת "ליובאוויטש" - עשוי הדבר לעורר רגש של תענוג והתפעלות ביותר עד שעלולים לשכוח

(67) שער הכולל מ, יז.

(68) המלך-במסיבו ח"א ע' מז.

(69) ולהעיר שמנהג הרבי - לעצמו - לומר "אקדמות", וכן נהג אביו כ"ק מהור"ר לוי יצחק ז"ל (ראה מעשה מלך ה'תשע"ג ע' 225 ובהנסמן בהערות שם). אלא שההוראה למעשה לרבים היא כמנהג ליובאוויטש, וכפי שהתבטא הרבי במכתב לא' שהתפלא על כך שא"א אקדמות (אג"ק כ"ק אד"ש ח"י"ח ע' תכז): "לפלא פליאתו, בהמצאו באה"ק ת"ו, שכנראה לא נודע לו שאצל כל הספרדים אין מנהג האמור, וגם בליובאוויטש לא נהגו לאמרו (אף שלא שמעתי טעם בזה. ועיין סוכה מד, ב דכיון דנפק מפומי"). (=כפי שמסופר בגמרא (סוכה לב, ב) על הוויכוח בין האמוראים, שרב יהודה אמר שהדס כשר, עליו אמרה התורה (ויקרא כג, מ) "ענף עץ עבות" - הוא רק שיוצאים מכל "קן" שלושה עלים, ואילו רב כהנא אמר שכשר אפילו כשיוצאים שני עלים ועלה אחד מלמטה הרוכב על השנים (ולהלכה נפסק אמנם באותה הסוגיא שלא לקחת הדס זה), ומספרת הגמרא: ש"רב אחא בריה דרבא היה מהדר לקחת דווקא הדס זה "הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא" - כיוון שכך יצא מפיו של ר"כ).

(70) ראה גם אגרות-קודש כ"ק אד"ש ח"י"ג ע' קנד.

מענינו העיקרי של היום - קבלת התורה מהקב"ה בעצמו (!) ולכן בחב"ד אין אומרים אקדמות⁷¹.

קריאת התורה, עשרת הדברות וההפטרה

משה רבינו תיקן לישראל שיהיו קוראים לחמשה אנשים לקריאת התורה בכל יום טוב⁷², כשתוכן הקריאה הוא מענינו של יום⁷³, וביררו חכמים את קריאת התורה במועדים⁷⁴, ואנשי כנסת הגדולה תקנו להפטיר בנביא בכל יו"ט בענינו של יום. ורבנן סבוראי הוסיפו שנוהגים להוציא בכל חג שני ספרי תורה, בראשון קוראים חמישה עולים כמבואר במשנה, ובשני קוראים למפטיר בפרשת קרבנות החג שבפרשת פנחס⁷⁵. והטעם לזה, מבואר בגמרא, שאמר הקב"ה, בזמן שאין בית המקדש קיים "תיקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראים בהם, מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני קרבן, ומוחל אני על כל עוונותיהם"⁷⁶. ובחג השבועות תקנו לקרוא⁷⁷ בפרשת מעמד הר סיני, עשרת הדיברות וקרבנות החג, ומפטירים במעשה מרכבה שבתחילת ספר יחזקאל⁷⁸.

את עשרת הדברות נוהגים לקרוא בציבור בטעם עליון, מנהג נדיר ביחס ליתר הקריאות בתורה. טעם השינוי הוא, מפני שבקריאה לפי טעמייה המקרא הרגילים, חלוקת נגינת הקריאה היא לפי הפסוקים, כך שהדיבור "זכור את יום השבת" מחולק לארבעה פסוקים ולעומתו ארבעה דיבורים: "לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר", נחשבים כפסוק אחד. אולם כיוון שבמתן תורה נאמרו הדברות

71) משיחת יום ב' דחגה"ש ה'תשי"ז (תו"מ ח"כ ע' 48).

72) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ב ס"א.

73) ורמז לזה שנאמר "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל" (ויקרא כג, מד), שתיקן להם שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו (שו"ע אדה"ז סתפ"ח ס"ה וש"נ).

74) ראה מגילה לב, במשנה; שם לא, א וברש"י ד"ה ה"ג.

75) ראה תוס' מגילה ל, ב ד"ה ושאר. רא"ש שם פ"ב סי' י; הובא בשו"ע אדה"ז

או"ח סתפ"ח ס"ו.

76) מגילה לא, ב.

77) שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ד; וראה שם שיש בעקבות זה שינוי בניקוד

המילים.

78) ומפאת כבודה נקראת ע"י גדול וחכם וכן יש הנוהגים לעמוד בעת קריאתה

(שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ה-ו. וראה גם לקו"ש חל"ג ע' 18 ואילך).

מחולקים, לכן קוראים את עשרת הדברות בטעם עליון - לפיו החלוקה נעשית כדברות כפי שנאמרו במתן תורה ולא לפי חלוקת הפסוקים⁷⁹.

רבים נוהגים לעמוד בעת קריאת עשרת הדיברות, זכר למעמד מתן תורה. יש מן הפוסקים שהתנגדו לכך⁸⁰, על פי המסופר בגמרא⁸¹ שרצו לתקן לקרוא בין פרשיות קריאת שמע גם את עשרת הדברות, אך בטלו זאת "מפני תרעומת המינים", וחששו שהדבר יתפרש שיש הבדלי דרגות בין עשה"ד ליתר חלקי התורה חלילה, ויגרום לחלישות האמונה בתורה. ומסיבה זו הורו אותם הפוסקים שלא להיעמד לכבוד עשרת הדברות. לעומתם היו שאמרו שאין לחשוש ל"תרעומת המינים", מפני שכיום אינם מצויים, ואף צידדו לקיים מנהג זה שעניינו כבוד התורה. וכעין פשרה יש שהציעו לא להיעמד ממש לעשה"ד אלא כמה פסוקים לפנייהם. ולמעשה, למנהגנו עומדים בעשה"ד כשהפנים מופנות אל ספר התורה⁸², ויש המספרים שהרבי נעמד מספר פסוקים לפני עשה"ד, אך לעיתים נעמד רק בפסוק "וידבר אלקים"⁸³.

חכמים ראו חשיבות יתירה בקריאת מעמד הר סיני ביום חג השבועות, עד שאמרו: "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'בְּנִי, הֲיִינוּ קוֹרִין את הפרשה הזאת בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה'⁸⁴. מסיבה זו עורר הרבי שכל הילדים והילדות ואפילו תינוקות בני יומם, יתלוו להוריהם לשמיעת קריאת התורה של עשרת הדברות בבית הכנסת. והדגיש הרבי שבדבר זה תלויים מתן תורה וקבלת התורה של כל עם ישראל, כיוון שמתן תורה הוא על ידי ש"בנינו עורבים אותנו"⁸⁵.

79) שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ח.

80) לכללות הדיון בזה ראה שו"ת הרמב"ם בלאו רסג; טוב עין (להחיד"א), יא;

אג"מ או"ח ח"ד סי' כב; יחוד"א, א, כט; ו, ח.

81) ברכות יב, א.

82) היום יום כ"ד שבט, ו' סיון; ספר המנהגים - חב"ד ע' 31 וע' 44.

83) ראה מעשה מלך ה'תשע"ג ע' 225.

84) פסיקתא דרב כהנא יב.

85) לקו"ש חכ"ג ע' 250 ואילך; חכ"ח ע' 315.

סעודת יום טוב

א. סדר הקידוש⁸⁶: אתקינו סעודתא (ליו"ט). שהחיינו.

ב. סדר ברכות הקידוש - יקנה"ז: כשחל יו"ט ביום ראשון, סדר ברכות הקידוש - הינו לפי הסימן יקנה"ז, דהיינו: יין (ברכת "בורא פרי הגפן"), קידוש (ברכת "אשר בחר בנו וכו'"), נר (ברכת "בורא מאורי האש"), הבדלה ("המבדיל בין קודש לחול וכו'") וחותם "בין קודש לקודש"), זמן ("שהחיינו"). ואין מברכים על הבשמים⁸⁷.

ג. בברכת "בורא מאורי האש" אין מקרבים את הנרות, אין מאחדים את השלהבת שלהם ואין מביטים בציפורניים, רק מסתכלים בנרות בעת הברכה⁸⁸.

ד. אישה המקדשת אשר בירכה 'שהחיינו' בהדלקת נרות, לא תברך שוב.

ה. שמחת יום טוב: אין שמחה אלא ביין. מן התורה, האנשים אינם יוצאים ידי חובת שמחת יום טוב, אלא ברביעית יין. רביעית היין של הקידוש, נחשבת לעניין זה. בנוסף לזה, צריך לקבוע סעודת יו"ט על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו, לקיים מצות עונג יו"ט⁸⁹.

ו. יש להקפיד לאכול בשר כמו בכל יו"ט⁹⁰. חיוב השמחה מדאורייתא, הוא הן ביום והן בלילה⁹¹. והמנהג לאכול בשר בקר⁹².

86) בחג השבועות, אפילו כשחל בחול, אין לקדש קידוש היום מבעוד יום, מהטעם הנ"ל לגבי תפילת ערבית דווקא לאחר צאת הכוכבים, שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

87) ראה לקו"ש חל"א עמ' 191.

88) הגדה של פסח.

89) שו"ע אדה"ז סי' תקכט ס"ד. כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע שתה רביעית יין בכל סעודה. להעיר מלשון אדה"ז שם ס"ד "וצריך לקבוע כל סעודה על היין דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו".

90) ראה לקו"ש חל"ג ע' 68, שיש ג' דרגות בחיוב השמחה: א. יין - המוזכר בפסוק.

ב. בשר - כהמשך לאכילת שלמים בזמן שביהמ"ק הי' קיים. ג. שאר מיני שמחות, ומיני מאכלים - בהמשך לעיקר השמחה, אכילת בשר שלמים בביהמ"ק.

91) ע"פ השערי תשובה ריש סי' תקכ"ט, כמגן אברהם בסי' תקמ"ו. וראה בעיונים

אות יד.

92) מג"א סי' תקנ"א, סק"כח בשם הבי"ח שהפירוש חיוב שמחה הוא בבשר בקר.

ז. נהוג שבזמן הסעודה יחזור איזה ענין בתורה ויספר סיפור מהבעל שם טוב, שיום ההילולא שלו חל בחג השבועות⁹³.
 ח. ברכת המזון: יעלה ויבוא. הרחמן ליו"ט. אם שכח לומר יעלה ויבוא, עיין בהערה⁹⁴.

תיקון ליל שבועות

זמן הלימוד

ט. נוהגים⁹⁵ להיות ניעורים כל הלילה ולעסוק בתורה⁹⁶.
 י. אמר כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע: יש תחת ידי כתב יד אדמו"ר האמצעי נ"ע וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהיה ניעור בליל שבועות כל הלילה יזכה לכתר תורה⁹⁷.
 יא. מי שלא ישן כלל ועיקר [אפילו רגע אחד] בלילה זה ועוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק⁹⁸.

הלימוד

יב. עיקר הלימוד יהיה בתורה שבעל פה⁹⁹. מנהגנו שאומרים 'תיקון ליל שבועות'¹⁰⁰.

האוכלים עוף, כגון שלא אוהבים בשר בקר או שזה גורם להם הרגשה כבדה ועייפות וכו' יש להם על מי לסמוך.

(93) ראה בעיונים אות טו.

(94) השוכח יעלה ויבוא ונזכר קודם שאמר "השם" בחתימת ברכת "בונה ברחמיו ירושלים" חוזר ליעלה ויבוא. אם אמר כבר השם חותם הברכה. ואחר כך אומר (כנוסח שבסידור) בא"י אמ"ה אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום חג השבועות הזה בא"י מקדש ישראל והזמנים. אבל אם נזכר אחרי התחלת ברכת הטוב והמטיב, אפילו לא אמר רק תיבת "ברוך" חוזר ומברך ברכת המזון. [אמנם בסעודה שלישית אינו חוזר].

(95) ענין זה אינו שייך לנשים, שו"ת רב פעלים לבן איש חי.

(96) שו"ע אדה"ז סי' תצד סעי' ג.

(97) התוועדות שמח"ת תרנ"ב (תורת שלום ע' 3).

(98) באר היטב אר"ח סתצ"ד בשם ס' הכוונות. וראה זהר ח"א ט, א.

(99) שו"ע אדה"ז סי' תצד, ג.

(100) ראה בכ"ז ב'המלך במסיבו' ח"א ע' רכח ואילך.

יג. אפשר להתחיל אמירת התיקון עם היכנס החג ולהמשיך אחר הסעודה¹⁰¹.

יד. ב"תיקון ליל שבועות" בסוף הקטע מספר יצירה - צריך להיות כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס בפני עצמו: "... נאמנת ג' רעות ללשון דיבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב ג' טובות ללשון שתיקה ושמירת הלשון ודיבור אמת"¹⁰².

טו. ב"תיקון" שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: "אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב כו", הובאו רק ב' פסוקים. וצריך לומר כפי שכתוב בזהר: "אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב ואהבת את ה' אלקיך וכתיב מאהבת ה' אתכם וכתיב אהבתי אתכם אמר ה'"¹⁰³.

טז. מקובלת ההנהגה בין אנ"ש שלא לומר את הנוסחאות של ה'יהי רצון' ושלא לכוון את הכוונות שנדפסו בתיקון¹⁰⁴, ולא אומרים כלל את הקדישים הנדפסים שם.

יז. מי שלא סיים תיקון ליל שבועות בלילה, ישלים ביום¹⁰⁵.

ההנהגה בעת אמירת התיקון

יח. אמירת כל התיקון בלילה זה, צריכה להיות באופן ראוי ובאותו כובד ראש - כקבלת התורה מסיני¹⁰⁶.

101 ע"פ הנהגת הרבי הרש"ב, ספר השיחות תש"ט ע' 328.
102 לקו"ש חכ"ח ע' 315 (בכותרת: "הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א לחג השבועות"). ובהתוועדויות תשמ"ח ח"ג עמ' 409: "וכאן המקום לתת יישר כח על פרסום והדפסת התיקון טעות בסיום ספר יצירה".

103 שם. להעיר, שבתיקון שבהוצאות החב"דיות שהדפסו בשנים האחרונות, נתקנו הטעויות.

104 ע"פ המלך במסיבו ח"א ע' ריח. עד"ז להעיר משו"ע אדה"ז סי' מו, ס"י.
105 הוראת אדמו"ר מהוריי"צ למנהלי הישיבה קודם חגה"ש תש"ד, 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

106 שיחת ש"פ במדבר תשמ"ח. ובסה"ש הש"ת ע' 113 (בתרגום ללה"ק): "העבודה של שבועות היא באמירת אותיות שבתורה". וראה בעיונים אות טז.

יט. צריך ליזהר להוציא בשפתיו ולהשמיע לאזניו כל מה שלומד¹⁰⁷.

כ. אם סיים את אמירת התיקון וטרם עלה השחר, לא יתבטל מלימוד ויפנה לדברים בטלים, שהרי הלימוד בלילה זה הוא חלק מההכנה הראויה לקבלת התורה¹⁰⁸.

כא. אם נרדם באמצע אמירת התיקון – תוך כדי לימוד – אפילו ליותר מחצי שעה, א"צ לומר ברכות השחר כיוון דזוהי שינה עראית. והוא הדין במקרה שהלך לישון מיוזמתו על מנת שיוכל להמשיך בלימודו, שאין זה נקרא שינת קבע, ואין צריך לומר ברכות השחר לפני שממשיך בלימודו¹⁰⁹.

טבילה קודם עלות השחר

כב. באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות השחר נוהגים לטבול במקוה ארבע טבילות¹¹⁰.

ההנהגה בזמן עלות השחר

כג. אין צריך להפסיק את הלימוד בזמן שעלה השחר. ולכן, אם נמצא באמצע הלימוד והגיע זמן עלות השחר אין צורך לומר ברכות התורה על מנת להמשיך ללמוד¹¹¹.

(107) הלכות ת"ת לאדה"ז סופ"ב. וראה המלך במסיכו ח"א ע' רכט, שלא נוגע כ"כ ההבנה.

(108) הובא בשם הבעש"ט (סידור ר' שבתי ח"ג לו, ב. זוהר ח"י לה, ב) ליזהר משיחה בטילה במשך הלילה, עד קדושת 'כתר' (דהיינו, עד אחר תפילת מוסף). ואין לבלות את הזמן כאשר נייעורים בלילה לדבר דברים בטלים, (ראה בפ"י הרמ"ז לזח"א ח, א), שאם כן יצא שכרו בהפסדו. ויושב בטל הרי הוא כישן.

(109) נטעי גבריאל ע' קלה מכף החיים סי' מז סקכ"ז.

(110) כך מבואר בכתבי האריז"ל (שער הכוונות), הועתק גם בלוח כולל חב"ד.

(111) נטעי גבריאל ע' קכג, קכח. וכך נראה מהנהגת כ"ק אד"ש, שאמר מאמרים בזמן זה.

כד. בליובאוויטש היו לילות שלא היו אומרים 'קריאת שמע שעל המיטה', ואחד מהם היה ליל שבועות¹¹².

ברכות השחר

כה. לאחר שעלה השחר יטול ידיו ג"פ לסירוגין¹¹³, ואחר עשיית צרכיו יטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (כבכל יום) עם כל ההקפדות כדין נטילת ידיים לסעודה, ואז יברך את כל הברכות על הסדר¹¹⁴.

כו. את ברכת ה'ציצית' מברכים רק לאחר זמן "משיכיר".

כז. בחורים שאינם מברכים על טלית גדול, צריכים ליזהר שלא לברך על הטלית קטן שהיו לבושים בו בלילה. וטוב שיברכו על טלית אחר ויפטרו גם את זה שהיו איתו במשך הלילה¹¹⁵.

איסור אכילה

כח. אסרו חכמים לאכול ולשתות לפני תפלת שחרית משהגיע זמן תפלה, היינו עלות השחר¹¹⁶.

אך אם אינו יכול לכוון דעתו בתפלתו עד שיאכל או שישתה, מותר לאכול ולשתות, לאחר אמירת קריאת שמע של שחרית, כיוון שהוא צורך התפילה¹¹⁷. ואפילו בזמננו שאין מכוונים כל כך בתפלה¹¹⁸. וכך

(112) ספר השיחות תש"ב ע' 119.

(113) שו"ע אדה"ז סי' ד' סי"ג, מהדו"ק.

(114) הוראה בחשאי. שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סימן ד'. סידור אדה"ז ברכות השחר. עי"ע שו"ע סי' מו ס"ז. דעת הגרמ"ש אשכנזי ע"ה, שיש לומר את כל הקרבנות סמוך לאמירת ברכות השחר. וראה בעיונים אות יז.

(115) שו"ע אדה"ז סי' ח' סכ"ז. יש לציין את עדות הגה"ח הרב י"י ווילשאנסקי, בשם הרב נחום לאבקובסקי - אשר הרבי הרי"ץ הורה לבחורים, לברך על הציצית אחרי המקווה. מאחר והורדת הציצית במקווה, נחשבת להפסק.

(116) שו"ע אדה"ז סי' ע' ס"ה. אכילת פת בסעודה, אסורה חצי שעה לפני עה"ש. אך טעמה בעלמא, אסורה רק מעה"ש.

(117) אג"ק חיד"ד עמ' י"ט.

(118) שו"ע אדה"ז סי' פ"ט ס"ה.

היא הוראת רבותינו נשיאנו היא, לאכול קודם התפילה כדי לחזק את כוונת הלב והדעת בתפילה¹¹⁹.

כט. אם לא ישן עדיין, או שישן שינת עראי, או פחות משיעור ששים נשימות – אין איסור לאכול קודם שעלה עלות השחר¹²⁰.

קריאת שמע של שחרית

ל. זמן 'קריאת שמע של שחרית' לכתחילה, הוא החל מ'הנץ החמה'. ובשעת הדחק, ניתן לקרוא החל מ'עלות השחר'.

על כן, מי שהולך לישון אחר 'עלות השחר' ולפני 'הנץ החמה', אך חושש שלא יקום עד לסוף זמן קריאת שמע – יקרא כעת ק"ש, לאחר אמירת ברכות השחר. ועליו להתנות, אשר באם לא יקום עד סוף זמן ק"ש, יצא ידי חובתו בקריאתו זו. באם אכן קם לפני סוף זמן ק"ש, יקרא שוב ק"ש – כדי לצאת ידי חובה לכתחילה¹²¹.

(119) היום יום י' שבט.

(120) וראה בכל זה באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג ע' עה"ו. וראה בעיונים אות יח.

(121) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' נח, ב – ח.

פרק י יום חג השבועות

הכנה לתפלה

א. הוראת רבותינו נשיאנו היא, אשר לא כדאי להתפלל תפילת שחרית לאחר לילה שלם ללא שינה. אלא יש ללכת לישון מעט ואחר כך להתפלל, כדי להוסיף בצלילות הדעת בזמן התפילה¹²². כמובן, אשר יש להקפיד להתפלל בזמן – לפני חצות היום, ולא לאחר את זמן התפילה עקב השינה.

תפילת שחרית

ב. שחרית לשלוש רגלים. הלל שלם.

ג. אין להפסיק באמצע הלל כי אם על דרך שמפסיקים בברכות קריאת שמע.

ד. מצוה מן המובחר לקרוא את ההלל עם הציבור מיד אחר תפלת שחרית כדי שיענה עמהם "הודו" ו"אנא" אחר הש"ץ. אם בא לבית הכנסת אחר שהתפללו הציבור שחרית ועומדים לקרות את ההלל והוא לא התפלל שחרית, לא יקרא את ההלל עם הציבור. אלא יתפלל כסדר, ואח"כ יקרא הלל על סדר התפילה¹²³.

קריאת התורה

ה. בפתחת הארון אומרים י"ג מדות ו"רבונו של עולם".

---

122) אג"ק חלק ט ע' רלט, חלק ג ע' תלד. וכמובן משם שיש מצבים יוצאי דופן, כגון שברור לו שאם יישן זה רק יוסיף לעייפותו ולא ייטיב את מצבו.

123) ראה באג"ק ח"י"ז ע' סז. וראה בעיונים אות יט.

- ו. לקריאת התורה מוציאים שני ספרי תורה.
- ז. בספר הראשון, קוראים לחמישה קרואים בפרשת יתרו "בחודש השלישי לצאת וגו'" עד סוף הסדרה. בסיום הקריאה מניחים לידו, על הבימה, את הספר השני¹²⁴. אומרים חצי־קדיש. לאחר מכן¹²⁵ מגביהים את הספר הראשון, וגוללים אותו¹²⁶.
- ח. בספר השני, קוראים למפטיר "וביום הביכורים" בפרשת פינחס. בסיום הקריאה, הגבהה וגלילה כרגיל¹²⁷.
- ט. אין מנהגנו לומר אקדמות¹²⁸.
- י. המנהג שהתקבל בקהילות אנ"ש הוא, להעלות את ה'מרא דאתרא' ל'עשרת הדברות'¹²⁹.
- יא. נוהגים לתת את עליית המפטיר לגדול וחכם¹³⁰.
- יב. הפטרה: מפטירים ב'מרכבת יחזקאל'¹³¹.

(124) רמ"א סי' קמז ס"ח.

(125) רמ"א סי' קמז ס"ח. וטעם הדבר הוא, שלא יסחו דעתן מן המצוות. וכן אין מסירין את מעיל הס"ת השני לפני סיום גלילת הס"ת הראשון, שו"ע סי' קמז ס"ח, והטעם כתב המשנ"ב שם סקכ"ד, דאין עושין מצוות חבילות חבילות.

(126) משנ"ב סי' קמז, סקכ"ז, וסי' תרפה סקי"ג.

(127) נוהגים אשר המחזיק את הספר הראשון בישיבה לא צריך לקום בשעת הגבהת הספר השני.

(128) היום יום ו' סיון, נעתק בספר המנהגים ע' 44. וכן בלקו"ש חל"כ ע' 231 שבליובאוויטש לא נהגו לאומרם. וראה עוד ב'המלך במסיכו' ח"א ע' קעא שאמר הרבי שבכלל אצל חסידים לא נהגו לאמר הקדמות.

בקשר למנהג הרבי בזה, עיי' שם בע' קעב שנראה שלא רצה לענות, בפועל ראו שבעת קריאת הרבי מתחיל לומר הקדמות בין גברא לגברא, ראה עוד במעשה מלך ע' 225 שציין לזה.

(129) מנהג זה לא היה מקובל תמיד. יש להעיר, אשר במקום שיש המנסים לערער את תוקפו של ה'מרא דאתרא', חובה גמורה ע"פ שו"ע לכבדו בעלייה זו. התועודיות תשמ"ז ח"ג ע' 490.

(130) שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד, ה.

(131) שו"ע אדה"ז תצד, ד.

יג. יש נוהגין שגם מי שקורא את ההפטורה בלחש, יחד עם העולה למפטיר – קוראה מעומד, מפני כבודה¹³².

יד. ההנהגה בעת הקריאה: בשעת קריאת עשרת הדברות עומדים ופניהם אל הספר תורה¹³³.

טו. נוהגין לקרות בציבור ב'טעם עליון'¹³⁴.

הזכרת נשמות

טז. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית־הכנסת בזמן הזכרת נשמות¹³⁵. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית־הכנסת אך אינו מזכיר נשמות¹³⁶.

יז. אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר¹³⁷.

תפילת מוסף

יח. מוסף לשלוש רגלים. מזכירים פסוקי מוסף המיוחדים לחג השבועות ("וביום הבכורים"). טעה בתפילתו, עיין בהערה¹³⁸.

יט. בפסקא "ומנחתם ונסכיהם" אומרים "ושני שעירים לכפר"¹³⁹.

כ. נשיאת כפיים: כשמסיים הש"ץ את ברכת 'הטוב שמך ולך נאה

(132) שו"ע אדה"ז תצד, ו. וראה בר"ד בעת הסעודה דיום א' וב' דחגה"ש תשכ"ח.

(133) היום יום ר' סיון, נעתק בספר המנהגים ע' 44.

(134) שו"ע אדה"ז סי' תצד, יא. דהיינו, לעשות מכל דיבור פסוק אחד, כלומר לסיים כל דיבור מעשרת הדברות בניגון כמו סוף פסוק. זהו העם לכך הוא, לפי שבו ביום ניתנו עשרת הדברות, לכך קורין אותו כמו שניתנו כל דיבור בפסוק אחד.

(135) עניין זה ניכר ביותר בהנהגת כ"ק אד"ש, אשר מקפיד שלא להתחיל באמירת 'יזכור' עד שכל הקהל יצא ויסגרו הדלתות.

(136) ראה אוצר מנהגי חב"ד ע' רכא, ב.

(137) הוראת הרבי הרייצ, ראה ב'המלך במסיבו' ח"ב ע' נחנט.

(138) שכח ולא אמר פסוקי מוסף, ונזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, לא יחזור. טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול או של שבת, צריך להפסיק באמצע הברכה שנזכר בה ולהתחיל אמצעית של תפלת מוסף של יום טוב.

(139) נוסח אדה"ז.

להודות', אומר 'אלקינו ואלקי אבותינו ברכנו וכו'', ותיבת 'כהנים' אומר בקול, ומסיים 'עם קדושך כאמור'¹⁴⁰, ורק אז מתחילים הכהנים לברך¹⁴¹. אם יש רק כהן אחד בדוכן הש"ץ לא אומר את תיבת 'כהנים' בקול¹⁴², אך עליו לומר את הנוסח של 'אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו וכו''¹⁴³.

כא. הקהל מכסים את פניהם בטלית בשעת 'ברכת כהנים', וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית¹⁴⁴.

כב. ההנהגה בעת הברכה: בתיבת יברוך – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום – ראשו באמצע.

כג. בשעת 'ברכת כהנים' נוהגים לומר: 'רבנו של עולם חלום חלמתי וכו''. אמירת התפילה הזו, הינה רק בשעה שהכהנים מנגנים, אבל כשאומרים הכהנים את המילים, צריך לשתוק ולכוון.

כד. אמירת ה'רבנות של עולם', מתחלקת כדלהלן: כשמנגנים לפני תיבת "וישם" – אומרים¹⁴⁵ 'רבוש"ע... הצדיק'. כשמנגנים לפני תיבת "לך" – 'ואם... אלישע'. ל"שלום" וכשם... לטובה. כשאומרים "שלום" – אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני" ועונים אמן.

כה. לאחר 'ברכת כהנים' אומרים 'אדיר במרום'. מתחילים באמירתו לאחר ענית 'אמן', כשעדיין הטלית על הפנים¹⁴⁶.

כו. הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'¹⁴⁷.

(140) פסקי הסידור.

(141) שו"ע אדה"ז סי' קכ"ח סכ"ח.

(142) שו"ע אדה"ז סי' קכח סט"ו.

(143) שהרי זה חלק מסדר התפילה של הש"ץ. ע"פ שו"ע אדה"ז סי' קכח, סל"ב,

סנ"ז.

(144) היום יום טו תשרי.

(145) ואין הש"ץ אומרו, שו"ע אדה"ז סי' קכח, נח.

(146) היום יום ז סיון.

(147) משנה ברורה סי' קכח, סק"ס. וכך נהגו אצל כ"ק אד"ש.

כז. אחר אמירת שיעור התהילים היומי, אומרים 'שש זכירות'.

מגילת רות

כח. אין מנהגנו לקרוא מגילת רות¹⁴⁸.

סעודת יום טוב

כט. נוסח הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי, בורא פרי הגפן.

ל. אם לא בירך שהחיינו בליל החג ונזכר בבוקר – מברך בשעה שנזכר. וניתן לברך אפילו באמצע היום שלא על הכוס¹⁴⁹.

סעודה חלבית

לא. "נוהגים לאכול מאכלי חלב ביום חג השבועות, ומנהג אבותינו תורה היא. וישנם הרבה טעמים למנהג זה¹⁵⁰.

לב. מנהג כ"ק אד"ש לאכול מיני מזונות חלביים אחר התפילה, ואינו נוטל ידיו לסעודת מאכלי חלב¹⁵¹.

שיעור האכילה

לג. כיוון שבאכילת מזונות אלו הוא יוצא ידי חובת 'קידוש במקום סעודה', צריך לאכול כזית של קמח, תוך כדי אכילת פרס¹⁵². וצריך

---

148) פסקי הסידור. המלך במסיבו ח"א ע' קעב, רצו. אף שהובא בשו"ע אדה"ז סי' תצ, יז. תצד, יג. וראה עוד בקשר לזה שם ע' רצז. אכן אומרים אותה כחלק מה'תיקון'. וראה בעיונים אות כ.

149) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תע"ג ס"ב.

150) שו"ע אדה"ז סי' תצד, טז. ובלוח כולל חב"ד שעורכים סעודה זאת בבוקר החג אחר הקידוש.

151) המנהג לאכול בסעודה החלבית מיני מזונות, פשט בתפוצות ישראל, וכן כתב בדרכי תשובה יו"ד סי' פט סק"יט שכן קיבל מאבותיו ורבותיו הק'. אלו הנוהגים ליטול ידים גם בסעודה החלבית הוא לשיטת הרמ"א שכותב על מנהג אכילת חלבי שהוא זכר ל"שתי הלחם" שהוקרב בחג השבועות בבית המקדש, והיינו שאוכלים ב' סעודות, אבל אדה"ז לא הביא את לשונו בטעם אכילת חלבי וכתב "הרבה טעמים נאמרו וכו'".

152) בין 3 ל-6 דקות.

לשים לב לכך, כיוון שמצוי שאוכלים בסעודה זו מיני מאפה למיניהם שאין בהם קמח בכמות גדולה. לכן, לאחר הקידוש יש לאכול מיני מזונות שיש בהם מספיק קמח, בכדי לאכול 'כזית' של קמח בכדי אכילת פרס. לאחר מכן, ניתן לאכול גם את שאר מיני המזונות.

ברכה על מיני מזונות

לד. ברכת עוגת גבינה: מאחר ומעורב בה קמח, ברכתה מזונות. ואפילו שיש בה כמות קטנה של קמח, ומטרת הקמח הוא בכדי לעבות את המאכל – אך מאחר והקמח מוסיף טעם הרי הוא נחשב לעיקר, וברכתה מזונות¹⁵³. אך עוגות שהקמח נועד אך ורק לעבות ולהקשות, ואינו מוסיף טעם – ברכתם שהכל¹⁵⁴

לה. ברכת על המחיה: מיני מאפה שכמות הקמח בהם מועטה, ואין בהם שיעור של 'כזית' של קמח בכדי אכילת פרס – ברכתם 'מזונות'. אך יש ספק בהם, האם ניתן לברך עליהם 'על המחיי'. לכן, יש לאכול גם כן מיני מאפה שיש בהם 'כזית' בכדי אכילת פרס, ועל דם להתחייב בברכת 'על המחיי' ולצאת מידי הספק¹⁵⁵.

לו. מצוה לענג את החג בסעודה ועיקר הסעודה הוא בלחם¹⁵⁶, וכבוד היום חשוב מכבוד הלילה, ולכן העושים סעודה חלבית ושבעים ממנה ממש, פוגעים בסעודה העיקרית¹⁵⁷.

לז. כשאוכלים מאפים שברכתם 'מזונות'¹⁵⁸, יש להיזהר שלא לאכול מהמאפה יותר משיעור הנקרא כדי שביעה [230 סמ"ק], שאז

(153) סדר ברכות הנהנין פרק ג' ס"ד.

(154) עיין פסק"ת סימן רח, ע' 51.

(155) ראה סדר ברכות הנהנין פ"ח ס"ד.

(156) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט, א"ד.

(157) כהצעה למנוע מצב זה, רצוי לאכול כמות מועטת מהמאכלים החלביים, או לעשות הפסק גדול של כמה שעות בין אכילת החלבי לבשרי.

(158) דהיינו, מאפה העשוי מעיסה שנילושה בנוזלים שרובם אינם מים אלא שאר משקים כגון: חלב, חמאה, דבש, שמן, מיץ, דוגמאות המצויים הם: מאפים מבצק עלים, בורקס, מלאווח, ג'חנון, לחמניות מזונות, פיצה, כעכים יבשים, רוגלאך וכדומה.

צריכים לברך עליהם ברכת המזון¹⁵⁹. ואף אם אינו שבע מהמאפה לבד, אלא שאוכלו עם לפתן המשביע – כגון, תוספות הנאכלים עם המאפים, הרי זה כאילו שבע ממנו לבדו ונתחייב בברכת המזון מן התורה.

הפרדה בין אכילת החלב לבשר או דגים

לח. יש להיזהר שלא לאכול דגים עם חלב¹⁶⁰. אבל מותר לאכול דגים עם חמאה או עם שאר מוצרי חלב שומניים¹⁶¹.

לט. יש להמתין שעה בין הסעודה החלבית לסעודה הבשרית¹⁶². המתנת השעה היא מסיום אכילת מאכלי החלב, עד תחילת אכילת מאכלי הבשר¹⁶³. יש אומרים, שהמתנת השעה היא מאחרי אמירת ברכה אחרונה על אכילת החלבי, ולא מסיום האכילה¹⁶⁴.

מ. יש לברך ברכה אחרונה על הסעודה החלבית, כיוון שלמנהגנו אין לאכול חלב ובשר בסעודה אחת, גם כשממתין כשיעור הנדרש ביניהם¹⁶⁵.

(159) ראה סדר ברכת הנהנין פ"ב.

(160) בית יוסף יו"ד סי' פז ס"ה. יש שהתירו רק במאכלים שומניים והחמירו אף בגבינה, ויש שהחמירו רק בחלב עצמו.

(161) עיין בפתחי תשובה סי' פז סק"ט. וראה בעיונים אות כא.

(162) אג"ק ח"כ ע' רפט, והתוועדויות תשד"מ ח"ג ע' 1579, שבהתאם לאחד מהטעמים לאכילת מאכלי חלב בחג השבועות כדי להראות שבני ישראל שומרים על הפרדה בין חלב לבשר, מזה מובן שאין להקל ח"ו בהפסק בין הארוחות. וכפשוט, שצריך לחנך קטנים לחכות בין חלב ובשר, כל א' לפי עניינו.

(163) לאחר המתנת שעה אין צורך בקינוח והדחת הפה. ראה אג"ק ח"כ עמ' ראה בהרחבה בספר 'בירורי מנהגים' להרב שבתי שיחי' פרידמן. אך יש אומרים שאף לאחר שהמתין שעה יש לקנח את הפה ע"י שתייה, ואכילת מאכל פרווה מוצק.

(164) ע"פ דברי השל"ה בסוגיא דשבועות, שכתב שמברכים ברכת המזון וממתינים שעה.

(165) ע"פ לשון הזהר בפ' משפטים שאין לאכול חלבי ובשרי "בשעתא חדא ובסעודתא חדא". וכן מדברי השל"ה בסוגיא דשבועות שכתב שמברכים ברכת המזון וממתינים שעה.

מא. רוחצים את הידיים היטב במים, על מנת להסיר את מה שנדבק בידיים ממאכלי החלב¹⁶⁶.

מב. יש להחליף מפה לאחר סיום הסעודה החלבית.

מג. באם אחד מבני המשפחה התחיל סעודתו מאוחר יותר, יש להיזהר שאין לאכול חלבי ובשרי על שולחן או מפה אחת. ויש להניח מפה מיוחדת או לעשות היכר.¹⁶⁷

מד. גבינה קשה: אחרי אכילת גבינה קשה, נוהגים לחכות ששעות קודם אכילת בשר. אמנם, בגבינות יש כמה סוגים, ורבו הדעות בזה:

ישנם הסוברים שצריך להמתין 6 שעות אחר אכילת 'גבינה צהובה', וישנם הסוברים שאין צורך בזה כיוון שתהליך ייצור הגבינה צהובה של היום אינה עוברת את אותם תהליכים כבעבר ולכן צריך לחכות שעה ככל מאכלי חלב.

עם זאת כדאי לדעת, שהיום קיימת גבינה צהובה שנעשית מחלבוני חלב, וכל הדעות סוברים שאין צורך לחכות אחריה יותר משעה. גבינות קשות, שעוברים תהליך הכנה ארוך – יש להמתין אחריהם ששעות לכל הדיעות¹⁶⁸.

סעודה בשרית

מה. שמחת ועונג יום טוב: בסעודת היום יש להקפיד לאכול בשר כבכל יו"ט, דחיוב השמחה [מדאורייתא] הוא הן ביום והן בלילה¹⁶⁹.

166) שו"ע יו"ד סי' פט ס"ב.

167) סימן פח ס"ב.

168) להלן הסוגים שיש להמתין ששעות: מנטל, גאודה, מכבי בלו, פטה (לפעמים חצי שנה אך נשארת רכה), פרמזן, צ'דר חריף (צ'דר רגיל במרקם דומה אך נחלקו בו הפוסקים כי נעשה על ידי בישול ולא בישון וגיבון רגיל), קשקבל, קממבר, וכן חלק מגבינות מלוחות שנחתכים מכיכר שלם.

169) ע"פ השערי תשובה ריש סי' תקכ"ט, כמגן אברהם בסי' תקמ"ו.

והמנהג לאכול בשר בקר¹⁷⁰. וישתה יין בסעודה¹⁷¹. הסעודה החלבית הנאכלת מחמת המנהג, אינה מחליפה את הסעודה הבשרית שהיא מצוה משום 'עונג יום טוב' ו'שמחת יום טוב'¹⁷².

מו. האנשים אין יוצאים ידי חובת שמחת יו"ט מדאורייתא אלא ברביעית יין¹⁷³. והקטנים נותן להם דברי מאכל המשמחים אותם לפי ערכם משום שמחת יום טוב. אמנם אין לשותות ולהתבסס מן היין, וכפי שהזהיר הרמב"ם לגבי שמחת יום טוב שלא ימשך ביין¹⁷⁴.
מז. נוטלים ידיים לסעודת יו"ט, ומברכים על לחם משנה כבכל שבת ויו"ט.

מח. כשאדם אוכל ושותה לצורך שמחת יו"ט לא יגרר בשחוק וקלות ראש שאין זו שמחה של מצוה אלא הוללות וסכלות. וכן יש להיזהר לשמור על גדר היצניעות¹⁷⁵.

מט. היו"ט של חג השבועות שונה מכל הימים טובים, בכך שביו"ט זה מודגש יותר ענין השמחה במאכל ובמשתה¹⁷⁶, כדי להראות שנוח ומקובל יום שניתנה בו תורה¹⁷⁷.

---

(170) מג"א סי' תקנ"א, סק"כח בשם הב"ח שהפירוש חיוב שמחה הוא בבשר בקר. האוכלים עוף או שלא אוהבים בשר בקר או שזה גורם להם הרגשה כבדה ועייפות וכו' יש להם על מי לסמוך.

(171) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט, ד.

(172) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ד וס"ז. וראה שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד סט"ז.

(173) שו"ע אדה"ז תקכ"ט ס"ז. אלו המקדשים בעצמם, יכולים לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש. כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע שתה רביעית יין בכל סעודה. להעיר מלשון אדה"ז שם ס"ד "וצריך לקבוע כל סעודה על היין דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו".

(174) ספר המנהגים ע' 38.

(175) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט סי"ב, י"ג.

(176) בכל יו"ט ישנה מחלוקת האם צ"ל חציו לכם, ואפילו ע"פ ההלכה שבכל יו"ט צ"ל חציו לכם יש חילוק בין שאר היו"ט לחג השבועות שבחג זה אסור להתענות תענית חלום אפילו למי שהתענית עונג הוא לו, כמ"ש אדה"ז בסי' תצד סי"ח.

(177) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ח.

תפילת מנחה

נ. סדר התפילה: קרבנות. אשרי. ובא לציון. חצי קדיש. תפילה לשלש רגלים. קדיש שלם. עלינו.

התוועדות

נא. אצל כ"ק אד"ש נהוג בכל יו"ט, שנוטלים ידים לפני השקיעה, ואוכלים פת – לפחות בשיעור "כביצה", ומנגנים את ניגוני רכותינו נשיאנו¹⁷⁸.

נב. עניינה של התוועדות זו, כדי לחבר ולהמשיך את כל השפעות החג למשך השנה, וממשיכים זאת בסעודה גשמית ובתורה. על ידי שמתחילים זאת ביו"ט ומסיימים את הסעודה אחר יציאת היו"ט.

נג. בהתוועדויות אלו, מנהג הרבי לדבר אודות חינוך והתחזקות והוספה בלימוד התורה, כולל שיעורי חת"ת ורמב"ם¹⁷⁹. ומקשר זאת לחג השבועות – חומש: יום מתן תורה. תהילים: ספרו של דוד המלך שפטירתו הייתה בחג השבועות. תניא: ספר היסוד של חסידות חב"ד, שבו מתגלה תורת הבעש"ט שפטירתו הייתה בחג השבועות.

נד. ברכת המזון: כשנמשכה ההתוועדות לתוך מוצאי החג, צריך לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה, שאז חל עליו חיוב אמירת 'יעלה ויבוא' בברכת המזון. אך אם אמר כבר נוסח הבדלה בתפלה או על הכוס, או שאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" – אינו יכול להזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון.

---

(178) על-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראש-השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), א-לי אתה (אדמו"ר הזקן), ניגון הקאפעליע (אדמו"ר האמצעי), ימין ה' (אדמו"ר הצ"צ), לכתחילה אריבער (אדמו"ר המהר"ש), ניגון הכנה (אדמו"ר הרשב"י), הבינוני (אדמו"ר הרי"צ), הוא אלוקינו / אתה בחרתנו (כ"ק אד"ש מה"מ), ניגון הקפות (הרלווי"צ).

(179) התוועדות חגה"ש ה'תשנ"א (ספר השיחות תנש"א ח"ב ע' 560). ועוד.

מוצאי יום טוב

נה. מעריב: אתה חוננתנו, קדיש שלם (תתקבל), עלינו.

נו. קידוש לבנה: ניתן לקדש את הלבנה במוצאי החג, רק אם עברו כבר ז' ימים מהמולד.

נז. הבדלה: ללא נר ובשמים. אין אומרים ויתן לך.

פרק יג

מבצע עשרת הדברות

קריאת עשרת הדברות

- א. הוראת כ"ק אד"ש לחג השבועות: יש להשתדל להביא את כל ילדי ישראל כולל ילדים הכי קטנים שזה עתה נולדו¹⁸⁰ עד תינוקות שבעריסה לבית הכנסת. ולכל הפחות – לשמיעת עשרת הדיברות¹⁸¹.
- ב. ראוי ונכון שבשעת קריאת התורה ובפרט בזמן קריאת עשרת הדברות, ישגיחו ההורים על בניהם שלא יבלבלו ויסיחו דעת המתפללים ונמצא יצא שכרו בהפסדו.

מניין מיוחד לקריאת התורה

- ג. אפשר לעשות מנין נוסף רק במידה וישנם לפחות שישה אנשים למעלה מגיל מצוות שלא שמעו קריאת התורה¹⁸², ועוד ארבעה אנשים שנוכחים במקום ועונים על הברכות. וצריכים להיות נוכחים במקום עד אחר סיום ברכות ההפטרה¹⁸³.

180) התוועדות תשד"מ ח"ג ע' 1833.

181) ראה בעיונים אות כב.

182) י"א שכדי לקיים מניין עבור קריה"ת, צריכים להיות שם אנשים שלא שמעו קריה"ת כלל. ואין מועיל אם נמצאים שם אנשים ששמעו כבר את הקריאה, אך לא כיוונו לצאת יד"ח. ואכ"מ.

183) שו"ת יד מאיר מהד"ק סי' ג, ובשו"ת מהרשם ח"א סי' קע"ה וח"ב סי' צ"ו כתב דנתפשט נלצדד מ מנהג העולם כשיש ששה שלא שמעו קרה"ת שמוציאין ס"ת. וראה גם בבאור הלכה ר"ס קמ"ג. וכמו בדיני תפילה בציבור (ראה שו"ע אדה"ז סימן ס"ט ס"ה).

ד. יש לקרוא את הקריאה כולה, כולל המפטיר. ואין לקרות רק את ה'פרשה' של 'עשרת הדברות'.

ה. אם אחר שהתחיל העולה הראשון לברך יצאו מקצתם, אפשר לגמור את כל קריאת התורה ויאמרו חצי קדיש אחר הקריאה, אבל לא יקראו עולה נוסף לעליית מפטיר, אלא יקראו את ההפטרה ללא ברכותיה¹⁸⁴.

ו. במקום הצורך אפשר לעלות לתורה גם מי שלעת עתה אינו שומר על החג.

ז. הקורא בתורה יכין היטב את הקריאה, וידע אשר ממש בנפשו הוא, על מנת להוציא אחרים ידי חובתם כראוי¹⁸⁵.

---

(184) קצות השלחן סי' פח ס"ד.

(185) ספר המאמרים קונטרסים ח"ב עמ' 790. וראה בעיונים אות כג.

פרק יד ימי התשלומין

א. אסרו חג – "יום טבוח": היום שלמחרת חג השבועות נקרא יום טבוח, דהיינו שבו מקריבים 'עולות ראייה'. מטעם זה, אסור להתענות באסרו חג שבועות מעיקר הדין (ולא רק משום מנהג כבשאר אסרו חג). ואפילו לחתן ביום חופתו אסור להתענות¹⁸⁶.

ב. כל המרבה קצת באכילה ושתייה ביום שלאחר החג ועושהו טפל לחג, מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן¹⁸⁷.

ג. באסרו חג צריך להוסיף בנתינת צדקה¹⁸⁸.

ד. תחנון: אין אומרים תחנון עד יום י"ב סיוון. בקריאת שמע שעל המיטה של ליל י"ג סיון אומרים תחנון¹⁸⁹.

ה. החלטות טובות: כל ימי התשלומין מסוגלים ביותר לקבל החלטות טובות ולקיימן בפועל בכל הקשור ללימוד התורה, החל בשמירת השיעורים הקבועים של חת"ת ורמב"ם וגם בשמירת השיעורים של כאו"א לפי עניינם¹⁹⁰.

ו. כינוס תורה: הוראת כ"ק אד"ש: נוהגים לערוך "כינוסי תורה"

186) שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ט.

187) שו"ע אדה"ז סי' תכט סי"ז.

188) בזמן שביית המקדש היה קיים ביום זה היו מקריבים עולות ראייה שלא היו יכולים להקריב ביו"ט עצמו כיוון שאין בהם שום צורך אוכל נפש, ואין מחללים את יו"ט בשבילם, וקרבנות אלו היו מביאים מממונו דווקא, ולכן גם כעת שא"א להקריב קרבנות בפועל צריך להוסיף לפחות בנתינת הצדקה מממונו.

189) ע"ד מוצאי ר"ח שאומרים תחנון כיוון שכבר התחיל היום הבא, ע"פ שיחת פסח שני תשמ"ג, התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1414 ואילך, עיי"ש.

190) התוועדויות תש"נ ח"ג ע' 274.

לאחרי ובסמיכות לכל אחד משלשת הרגלים. ובמיוחד חג השבועות, שלהיותו "זמן מתן תורתנו" הרי זה הזמן הכי מתאים לעריכת "כינוסי תורה"¹⁹¹.

פרק יז תאריכים חסידיים

ט"ו סיון

א. ביום זה בשנת תרפ"ז נאסר אדמו"ר הריי"צ בבית הסוהר שפאלערקע.

ב. ביום זה מודגש הציווי וההוראה והבקשה נפשית ביחד עם הגתנת כח לכל אחד ואחד מישראל, להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל ענייני העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה¹⁹².

כ"ח סיון

ג. יום הבהיר, שבו יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א (יחד עם - יבחל"ח הרבנית הצדקנית נ"ע) מן המיצר דעמק הבכא האירופאי, והגיע צלחה לארצות הברית ביום ב', כ"ח סיון ה'תש"א. אז התחילה תנופה חדשה בהחזקת והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות¹⁹³.

ד. יום זה נקבע ע"י רבים מישראל ליום התוועדות וקבלת החלטות טובות בכל הפעולות דהפצת התורה והיהדות, ולכן כעת יש להתחזק בכל זה¹⁹⁴.

(191) שיחת ב' דחה"ש תשמ"ט.

(192) התוועדויות תשמ"ח ח"ג ע' 480.

(193) נוסח דה'פתח דבר' ממאמר ד"ה 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', שיצא לכבוד יובל שנים להיציאה מן המיצר אל המרחב (יום ב' כ"ח סיון ה'תש"א - יום ב' כ"ח סיון ה'תנש"א).

(194) התוועדויות תשמ"ט ח"ג ע' 393.

פרק טו

דיני יום טוב

בישול

א. הקטנת האש היא בכלל כיבוי, ולכן היא אסורה ביום טוב¹⁹⁵, גם אם כל כוונתו שלא ישרף התבשיל, או כדי למנוע הפסד ממון¹⁹⁶ הגברת האש מותרת. כל ההיתר הוא רק בכירת גז, אך לא בכירה חשמלית.

ב. אין להרתיח מים כדי שיגלשו ויכבו את האש¹⁹⁷.

ג. אין לגרום כיבוי האש, ע"י בידוד החיישן מחום האש¹⁹⁸.

ד. מותר להשתמש בשעון לכיוון הגז – 'חגז' ביום טוב. אמנם זאת בתנאי שערך את השעון לפני שהדליק את האש¹⁹⁹.

ה. בנוגע לשימוש בפלטה או בלעך, על גבי האש: כתבו פוסקי זמננו, מאחר ובשימוש בפלטת אש ישנו מצב של חשש פיקוח

(195) ע"פ שו"ע אדה"ז סי תקיד סעי' ד.

(196) שם.

(197) ע"פ מ"ש אדה"ז בסימן תקי"ד ס"ט "אבל מותר ליתן למטה סביבות הנר דבר המונעו מלהשרף בענין שיכבה כשיגיע לשם" . . דכיון שאינו עושה מעשה בגוף דבר הדולק אע"פ שהוא נורם למהר כיבוי אין בכך כלום במקום הפסד . . כיון שהדבר המונח סביבות הנר אינו מכבה ממש את האש אלא שהוא מונע אותו מלהשרף לפיכך לא גזרו בזה משום גרם כיבוי".

נראה שבנידון זה שהכוונה שהמים ילכו על האש עצמה – אין להתיר. וכ"פ בפסק"ת תקי"ד סק"י.

אמנם יש שהתירו לעשות כן ממקום שיש חשש לנזק, באם ישתמש במים אלו לצורך החג ואלו גלשו בעת הרתיחה וכיבו את האש. פסק"ת שם נט"ג פכ"א, ד. (198) כי אין זה דומה לגרם כיבוי ע"י חול, שהוא מותר. מאחר וכאן ה'גרמא' נעשה בידיים, והרי ככל 'גרמא' שאסורה.

(199) ע"פ מ"ש אדה"ז שם סוס"ט, פסק"ת סי' תקי"ד סק"ח

נפש וחמירא סכנתא מאיסורא, לכן יש להשתמש לכתחילה בפלטה חשמלית.

ו. אין להזמין גוי לסעודת יום טוב²⁰⁰. אולם כשבא גוי ללא שמזמינים אותו, מותר לתת לו מן הסעודה²⁰¹.

ברירה

ז. סוגי מאכלים שהדרך לברור מהם כמות מוגבלת²⁰² לאכילה הקרובה, ולא הייתה לו אפשרות לבוררם לפני יום טוב, מותר לבוררם כדרכו ביום טוב. ובתנאי שימעט בטרחתו. כלומר, במקרה שהאוכל מרובה על הפסולת יוציא את הפסולת, וכשהפסולת מרובה על האוכל²⁰³ יוציא את האוכל.

ח. מותר לקלוף פירות וירקות על ידי מקלף ביום טוב²⁰⁴.

ט. ניפוי קמח אסור ביום טוב משום מלאכת מרקד. אמנם, מותר לנפות אותו פעם שנייה ביו"ט. אולם צריך לנפות בשינוי²⁰⁵, כגון על השולחן ולא בתוך הקערה כדרכו. הקמח המצוי אצלנו, מותר לנפותו בשינוי ביו"ט, מאחר וכל הניפוי הוא רק לברור את התולעים ואין זה הניפוי הראשוני שלו²⁰⁶.

(200) שו"ע אדה"ז סי' תקיב ס"א.

(201) כן יש לנהוג כאשר יש עובד זר וכדומה בבית.

(202) שו"ע אדה"ז סי' תצה סעי' ט, סי' תקי סעי' ג"ה ובקו"א ס"ב.

(203) וראה שם בסעי' ד, שגם אם האוכל מרובה על הפסולת, אלא שהפסולת היא דקה מאוד ויש טירחה לקחת את הפסולת המועטת – יקח את האוכל. אבל להיפך, כשהפסולת מרובה על האוכל, גם אם האוכל הוא דק וקטן יותר, כך שיש טירחה בהוצאתו – יוציא את האוכל, כיוון שהפסולת מרובה, ואם כמות האוכל והפסולת שוים ויש יותר טורח בהוצאת האוכל – יוציא את הפסולת. אבל אם האוכל והפסולת שוים בכמותם ובטירחתם – יברור איזה שירצה. על פי זה הרוצה לברור אורז ביום טוב, צריך לברור את האוכל מתוך הפסולת כבשבת, אם לא שהיה אנוס מערב יום טוב.

(204) דאין דרך לעשותו לימים רבים, והפרי או הירק מפיג טעם אם מקלפים אותו מערב יוט, ע"פ שו"ע סי' תצה וסי' תקי ס"ז.

(205) שו"ע אדה"ז סי' תקו ס"ג, כיוון שהיה לו לטרוח טירחה זו קודם החג.

(206) ראה פסקי תשובה סי' תקו.

טחינת וסחיטת מאכלים

י. מותר לטחון ביום טוב לצורך אוכל נפש, מאכלים שרגילים לטחון אותם בכמות מועטת לצורך אכילתו עכשיו. ויכול לטחון בכלי המיועד לכך ובתנאי שישנה מעט מדרכו בחול, כגון שיטחן על גבי מפית או שקית ולא ישר לתוך הקערה²⁰⁷.

יא. תבלינים וכדומה, אסור לטוחנם ביו"ט בכלי המיועד להם²⁰⁸.

יב. אסור לסחוט פירות לצורך שתיה ביו"ט²⁰⁹.

יג. אם עבר והדליק אש ביו"ט, מותר להשתמש בה. שלא קנסו חכמים להעושה מלאכה ביו"ט כמו שקנסו להעושה מלאכה בשבת החמורה²¹⁰.

יד. אם הכין מאכלים באופן האסור ביו"ט, ואפילו במזיד – מותר לאכלם מיד במוצאי החג²¹¹.

מוקצה ונולד

טו. בכמה דינים החמירו חכמים בדיני מוקצה ביו"ט, יותר מאשר בשבת²¹².

אמנם, מוקצה המונח על מאכלי יום טוב²¹³ וצריך לטלטלו כדי

(207) שו"ע אדה"ז תקד ס"ה.

(208) שו"ע אדה"ז תקד ס"ד.

(209) ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תצה סעי' ט, כיוון שהדרך הוא לסוחטם לימים רבים, ובפרט בימינו שמיצי פירות נשמרים היטב בטריותם כשמאוחסנים במקרר כדבעי.

(210) שו"ע אדה"ז סי' תק"ב סעיף א. ובאופן נוסף בסימן תקג בסופו ". לא ראו חכמים לקנסו על איסורי יו"ט הקלים אלא על איסורי שבת החמורים הוא שקנסו".

(211) שו"ע אדה"ז סו"ס תק"ג.

(212) שו"ע אדה"ז סי' תצה סעי' יג"ד, כיוון שבשבת כל המלאכות אסורות ואין חשש שמא יזלזלו בקדושת השבת, משא"כ ביו"ט שהתירו מלאכות אוכל נפש, ואנשים אופים ומבשלים, חששו חז"ל שמא יבואו לזלזל ויתירו את האסור לכן עשו היכר ואסרו לטלטל מוקצה ביו"ט גם בדברים המותרים בשבת.

(213) שו"ע אדה"ז סי' תקט סעי' טז.

להגיע לאוכל – מותר לטלטלו בידיו, גם אם הוא מוקצה גמור כאבנים שאין תורת כלי עליהם בכלל, כיוון שזהו לצורך אוכל נפש.

טז. מאכלים שהם עצמם בגדר מוקצה – כגון: פירות וירקות שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות, אסור לטלטלם ולא את המוקצה שעליהם.

יז. דבר הנולד ונוצר ביום טוב, אסור חכמים לאכול או להשתמש בו וכן לטלטלו ביום טוב²¹⁴. לכן, עצמות העוף או גרעיני הפרי אחר האכילה נחשבים כמוקצה ואסורים בטלטול, כיוון שבערב יום טוב היו חלק ממאכל האדם, ועל ידי שהאדם אכל את הבשר שעליהם נוצר מהם מאכל לבעלי חיים. ולכן אסור לטלטלם בידיו.

יח. אם צריך להשתמש במקום הקליפות והעצמות כדי לאכול שם, מותר לטלטלם כיוון שהותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש²¹⁵. וכמו כן אם יש ריבוי קליפות – הרי הם כ'גרף של רעי' ומותר לסלקם משם²¹⁶.

יט. טלטול פח אשפה ביו"ט נחשב כ'מוקצה מחמת גופו' שאסור לטלטלו. אבל אם זה מאוס בעיניו מחמת ריח לא טוב או שריבוי האשפה מציק לו בביתו מותר לו לפנות את הפח²¹⁷.

אמירה לנכרי

כ. אמירה לנכרי ביום טוב, דינה כבשבת. לכן, אסור לומר לנכרי לעשות מלאכות האסורות ביום טוב²¹⁸.

(214) שו"ע אדה"ז סי' תצה סעי' יג, סי' תקא סעי' יא.

(215) וכתב החת"ס (הגהות סי' שח סקי"ז) שטוב להניח בצלחת עם הקליפות קצת פת, כדי לטלטל את הקליפות יחד עם דבר היתר.

(216) שו"ע אדה"ז סי' שח סס"ח.

(217) עיין שמירת שבת כהלכתה פרק כב סעי' מט.

(218) שו"ע אדה"ז סי' תצה סעי' י. ולהעיר שישנם דברים שאסורים בשבת מן התורה, וביו"ט אסורים מדרבנן, ונפק"מ לעניין שבות דשבות במקום מצווה. ואכ"מ.

רחיצה, בישום ואיפור

כא. אין להתרחץ במים חמים ביום טוב. אמנם, רחיצת הפנים, הידיים והרגליים כל אחד בפני עצמו במים חמים – מותרת רק במים שהתחממו לפני החג²¹⁹.

כב. מותר לרחוץ את פניו ידיו ורגליו בחדר האמבטיה, באם אינו פושט שם את כל בגדיו²²⁰.

כג. רחיצת תינוק במים חמים, מותרת בתנאי שירחוץ לו אבר אבר בפני עצמו, במים חמים שהוחמו לפני החג²²¹.

כד. מים שהתחממו בבویلער, דוד שמש, או שהונחו על פלטה ביום טוב – דינם כמים שהוחמו ביום טוב²²².

כה. טבילה במקוה חמה ביום טוב, מותרת. אמנם יש להזהר לא לשהות במקוה מעבר לטבילה עצמה²²³.

כו. חולה וכן יולדת, מותרים ברחיצת כל גופם במים שהוחמו מערב יום טוב²²⁴.

כז. יש להזהר בעניין סחיטת השערות בעת ניגובם, כבשבת²²⁵.

כח. השימוש בשמפו וסבון נוזלי ביום טוב, מותרים רק אם משתמש במעט מהם כדי להעביר ריח רע, אמנם אם משתמש בכמות גדולה אסור הדבר²²⁶.

(219) שם.

(220) שאז אינו דומה למרחץ המבואר בשו"ע אדה"ז, סימן תקי"א סעיף א – כי לא יבוא להתרחץ בכל גופו. נט"ג ח"א ע' רלה.

(221) שם.

(222) ראה בפסק"ת סימן תקי"א סק"ה.

(223) שו"א אדה"ז, סי' שכו ס"ז. קצות השלחן סי' קלג, סק"ח

(224) ביאור הלכה סימן שכו ס"א. כבשבת, אשה לצורך הפס"ט, מותרת לרחוץ פניה של מטה ובין רגליה במים שהוחמו מערב יום טוב, כבשבת. שו"ע אדה"ז סימן שכו ס"א.

(225) נט"ג פל"א סקט"ז.

(226) בסימן תקי"א סי"ז אסר רבינו הזקן להוליד ריח בבגדים, אך לא הזכיר לעניין

כט. אין לפרוש את המגבת לייבוש, כשם שאסור בשבת.

ל. אין להתאפר ביום טוב כשם שאסור בשבת²²⁷.

לא. אין לאישה להשתמש בכושם על הגוף ביום טוב, כיוון שאסור להוליד ריח ביום טוב. אמנם אם הניחה בושם מבעוד יום על הבגד ובתוך החג רוצה לחזק את ריחו, מותר להוסיף עליו. ובשני תנאים: א. שיהיה זה אותו סוג בושם ב. שאכן יורגש עדיין הריח על הבגד, והבושם רק מחזק את ריחו. אך אם הריח כלה ועבר ונשאר ממנו רק מעט ביותר, אין להוסיף עליו²²⁸.

לב. השימוש בספריי דיארדונט כשמתכוון להעביר את ריח הזיעה, מותר²²⁹.

גוף האדם. ומתוכן דבריו נראה שאם אין הכוונה להוליד ריח, אלא רק יהיה ריח מועט הדבר מותר.

(227) ובאבקת 'פודרא', רבים הם האוסרים. ואחד הטעמים הוא, דגם דבר שאינו מתקיים אסור, אם דרכו בכך (ראה סי' שכ, לגבי צביעה בתותים). ועוד טעמים. על כן יש להימנע מזה. ואף שיש המתירים (קצות השלחן סי' קמו סק"כ), בכל זאת רבים מרבני חב"ד פוסקים בזה לאיסור, ואין לעשות כן.

(228) שו"ע אדה"ז סי' תקיא סעי' ז.

(229) במשחות דיארדונט אסור להשתמש, נט"ג פכ"ט ס"ד.

זמן מתן תודתנו

אחרון חביב

עוד הרב שאיך חביב

תודה רב(ה)

כשר ושמה. וביננו, מי מאתנו חשב לשלוח משלוח מנות אפילו סמלי לרב אבישיר, קידני, גראבסקי או לכל אחד מחמשיים הרבנים שמשייבים על השאלות שלנו?

מתאם זה היכה כי, תחשבו שאתם הייתם מומחים מאוד בנושא מסוים, ניהו בחינוך, במחשבים, במשפטים או בגורלן הייחם מקבלים כל היום עשרות שירות וטלפונים מאנשים שאינם מכירים המבקשים להתייעץ אתכם. אחרי כמה שירות הייתם

"או למה שלא תקחו כסף?" שאלתי. "אפילו הצי שקל לשאלה, זה היה יכול לממן לפחות חלקית תגמול כלשהו לרבני" "חשבנו על זה", הוא ענה לי. "העלנו את ההצעה תו מבני הרבנים כמה פעמים, אבל הם תמיד דחו אותה על הסף. הם לא רצו שיהיה מהרה אפילו קטן שימוע ממישהו לשאל שאלה ולקבל תשובה, אבל כשביל זה פתחנו את מסלול VIP".

ולחשוב את התשובה באריכות עד שתובן בראוי, ולעמים אני מאמין שגם צריך לתתו סמרים. או להתייעץ עם רב נוסף

ואז הוא הסביר לי על המסלול החדש שבו ניתן לעשות הוראת קבע למכון הלכה שמויעד להעיק תגמול כלשהו לרבנים שעובדים עבורנו, ובתמורה לקבל שירות שבו השאלה שלך תקודם ותקבל מענה מהיר יותר. שזה חשוב, בעיקר בעתות לחץ, כיום בוטט של כל ספרי מכון הלכה בחינם.

1

2

3

בחר לך מסלול <

מביעים תודה לרבנים, ומצטרפים ל"אגודת התומכים".

חיגו עת: 02-3011770, או באתר smslarav.co.il בדף ההרשמה המאובטח. חברי "אגודת התומכים" יקבלו את המדריך ההלכתי לשבועות, וכן את הפקות וספרי המכון במהלך השנה

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד